

برای احمد علی رضاییگی، نماینده افشاگر واکداری خودرو به نمایندگان مجلس، کیفرخواست صادر شده است

ماجرای شاسی بلندها قربانی می‌گیرد؟

شرق؛ ماجرای واکداری ماشین‌های شاسی‌بلند به قیمت کارخانه و بدون نوبت به برخی از نمایندگان مجلس که انتظار می‌رفت به شفافیت و اعلام اسامی نمایندگانی که از چنین موقعیت‌هایی استفاده کرده‌اند ختم شود، فعلا به صدور کیفرخواست برای افشاگر این پرونده منجر شده است.

صفحه ۳

چهارشنبه ۲۷ اردیبهشت ۱۴۰۲ • ۲۶ شوال ۱۴۴۴ • ۱۷ می ۲۰۲۳ • سال بیستم • شماره ۴۵۵۵ • ۱۲ صفحه • ۱۵۰۰۰ تومان

در «شرق» امروز می‌خوانید: یک مرد ۴۷ ساله در آتش سوزی ممسنی جان باخت؛ مرگ داوطلب آموزش ندیده، شهداب یزد به مرحله دوم صعود کرد؛ سطح بازی‌ها برای سعید معروف پایین است

سرمقاله

شکست خودروسازی نتیجه حمایت‌گرایی نادرست

حمزه نوذری

جامعه‌شناس و استاد دانشگاه

خودروسازی در ایران با بیش از ۵۰ سال انواع و اقسام حمایت و چشم‌انتظاری سه نسل نتوانسته است انتظارات مردم ایران را برای داشتن یک صنعت قوی و در اختیار داشتن خودروی مناسب با شرایط اقشار مختلف اجتماعی، با کیفیت و استانداردهای محیط‌زیستی و… برآورده کند. امروزه همه از شکست پروژه خودروسازی در ایران سخن به میان می‌آورند. پلیس راهور نه‌تنها کیفیت و استاندارد تولیدات این صنعت را نمی‌پذیرد، بلکه معتقد است اصلا چیزی به نام خودروی ملی نداریم و تمام آن چیزی جز مونتاژ با اضافه‌کردن چند قطعه مانند لاستیک و باتری نیست. آیا وقت آن نرسیده است حالا که همه از شکست این صنعت حرف می‌زنند، دست از حمایتگری نادرست از آن برداریم. در نیم‌قرن گذشته چند نوع حمایت بی‌فیدوشروط از این صنعت انجام گرفته است؛ دشوارسازی واردات ماشین خارجی از طریق تعرفه بالای گمرکی و گاهی ممنوعیت کامل واردات خودروی خارجی، تسهیلات بانکی ارزان‌قیمت، یارانه انرژی و در اختیار گذاشتن ارز ارزان. بعد از دادن این همه منابع چه شده است که خرید خودرو برای بسیاری از گروه‌های اجتماعی و جوانان آرزو شده است و باید برای خرید خودروی بی‌کیفیت بپردازیم بیش از ۵۰ برابر حداقل دستمزد، اگر هیچ هزینه دیگری انجام ندهند، هزینه‌کنند که البته چنین چیزی ممکن نیست. کارشناسان اعلام می‌کنند خودروی داخلی نداریم و بیشتر قطعات آن وارداتی است. خودروسازان نیز دانما اعلام می‌کنند در تولید خودرو با قیمت‌های فعلی متضرر می‌شوند. شجاعانه شکست این صنعت را بپذیریم و اعلام کنیم؛ ۱- سوال‌ها حمایت نادرست و بدون قید و شرط از این صنعت جواب نداده است و ۲- در تولید خودرو، مزیت نسبی نداریم و به‌جای این همه هزینه، تمرکز را بر صنایع و تولیداتی بگذاریم که مزیت نسبی داریم یا می‌توانیم مزیت نسبی ایجاد کنیم.

باید بپذیریم که راهبرد حمایتگری از تولیدات داخلی و صنایع نوپا در تعرفه بالای گمرکی و ممنوعیت واردات کالا بدون محدودیت زمانی، دادن تسهیلات ارزان‌قیمت و اعطای نرخ ارز ترجیحی و انرژی، ارزان نیست و چنین حمایت‌هایی آن‌گونه که تجربه صنعت خودروسازی در ایران نشان می‌دهد، کارآمد نیست؛ چون صنایع را وابسته به دولت می‌کند و دانما باید به اشکال جدید از آنها حمایت کند، کیفیت تولیدات فراموش می‌شود، اتلاف منابع، کارآبی پایین و چالش‌های محیط‌زیستی به دنبال خواهد داشت. علاوه بر این، حمایتگری بی‌فیدوشروط و در قالب چهارگانه ممنوعیت واردات، تسهیلات ارزان، انرژی ارزان و نرخ ارز ترجیحی چالش‌هایی مانند فساد و رانت، بی‌توجهی به فناوری جدید و نوآوری به دنبال خواهد داشت.

اما راهبرد حمایتگری کارآمد و مؤثر دولت از تولیدات داخلی کدام است؟ کام اول پذیرفتن این نکته است که حمایتگری قبلی با شکست مواجه شده است و نمی‌توان آن را ادامه داد، سپس کاهش تدریجی حمایت‌های نادرست و قطع کامل آن در بازه زمانی پنج‌ساله را در پیش گرفت. دوم در پیش گرفتن راهبرد حمایتگری کارآمد که عبارت‌اند از ثبات اقتصاد کلان، کمک به بازاریابی منطقه‌ای و بین‌المللی از طریق سیاست تعامل با کشورهای مختلف، مشاوره‌های مدیریتی، تقویت مهارت نیروی انسانی، اصلاح نظام مالیاتی، جلوگیری از ارتباط بین برخی مدیران بوروکراسی و صنایع در غیاب نظارت فعال جامعه مدنی که به ثروتمندشدن اقلیتی و به زبان اکثر افراد جامعه منجر می‌شود و حمایت از نوآوری و پژوهش‌های کاربردی. نتیجه اینکه سیاست‌های حمایتی که در نیم‌قرن گذشته ادامه داشته، اقتصاد و صنعت، به‌ویژه صنعت خودروسازی را در مسیر نادرست و نامناسبی قرار داده است که دیگر نمی‌تواند ادامه داشته باشد و نه‌تنها منابع کشور را هدر داده، بلکه فساد و رانت را نیز افزایش داده و برای جامعه دستاوری نداشته است. حمایتگری نادرست باعث شده صنایعی مانند خودروسازی به شکل انحصاری سامان‌دهی شوند که با کوچک‌ترین رقابت خارجی و نوسان در تقاضای داخلی، ضعیف و نیازمند حمایت مجدد دولت شوند. تولید خودرو به شکل فعلی در ایران منطق اقتصادی ندارد و هرگونه حمایتی (به شکل فعلی) از آن اتلاف منابع است. ترس از پیامدهای سیاسی، اقتصادی و اردست‌رتفن منافع برخی بوروکرات‌ها باعث شده دولت‌های مختلف با خودروسازان مامشات کنند؛ اما اکنون چاره‌ای جز قطع راهبرد حمایتگری ناکارآمد فعلی در بازه زمانی مشخص نیست. در فضایی که نوسانات شدیدی در بازار وجود دارد و تورم بالا و پرنوسانی را تجربه می‌کنیم، اعطای تسهیلات و افزایش تعرفه وارداتی نه‌تنها مؤثر نیست، بلکه به تقویت انحصارگرایی و فعالیت‌های غیرمولد می‌انجامد.

روزنامه شرق

چهارشنبه ۲۷ اردیبهشت ۱۴۰۲ • ۲۶ شوال ۱۴۴۴ • ۱۷ می ۲۰۲۳ • سال بیستم • شماره ۴۵۵۵ • ۱۲ صفحه • ۱۵۰۰۰ تومان

اقتصاددانان و پژوهشگران در بیستمین سالگرد درگذشت **حسین عظیمی، اقتصاددان فقید**، موانع توسعه‌یافتگی ایران را بررسی کردند

سنگلاخ توسعه

فرشاد مؤمنی، حسین راغفر، حجت میرزایی، هاجر اصغری و محمد قاسمی از اقتصاددانانی بودند که در این مراسم سخنرانی کردند

گزارش تیتربک را در صفحه ۴ بخوانید

قلیچداراوغلو برای پیروزی در دور دوم انتخابات ریاست جمهوری ترکیه به معجزه نیاز دارد

دست بالاتر «رجب»

شکستی مرحله اول انتخابات ریاست‌جمهوری ترکیه، دوم‌شدن «کمال قلیچداراوغلو، رقیب اردوغان، با اختلاف حدود چهاردرصدی بود تا اغلب نظرسنجی‌های انتخاباتی در ترکیه غلط از کار دربیانند. در این دوره نرخ مشارکت کمی بیشتر از ۸۸ درصد تخمین زده شد که تقریبا دو درصد بیشتر از میزان مشارکت در انتخابات ریاست‌جمهوری سال ۲۰۱۸ است. نتیجه انتخابات به درستی نشان داد که رجب طیب اردوغان مقبولیتی کمتر از سال ۲۰۱۸ دارد، اما همچنان نیمی از مردم ترکیه او را برای ریاست‌جمهوری فردی مناسب می‌دانند. با این نتیجه، اردوغان دست بالا را در دور دوم انتخابات که کمتر از دو هفته دیگر برگزار می‌شود، دارد و قلیچداراوغلوکار دشواری برای پیروزی بر رئیس‌جمهور اقتدارگرای ترکیه پیش رو دارد. در انتخابات پارلمانی نیز حزب حاکم عدالت و توسعه با نام ائتلاف «مردم» توانست بیش از ۴۹ درصد کرسی‌ها را به دست آورد. اگر در نظر داشته باشیم برخی از اعضای ائتلاف شش‌گانه «ملت» همچون احمد داووداوغلو، علی باباجان و تمل کارا ملاوغلو از اعضای سابق حزب عدالت و توسعه و همکاران اردوغان بودند، قدرت اجتماعی اسلام‌گرایان در ترکیه مشاهده می‌شود. واقعیت این است که ترکیه کشور دهه‌های گذشته نیست…

این گزارش را در صفحه ۵ بخوانید

یادداشت

تشابه ملت ایران و اصحاب کهف

امیر نیک رویان

روزنامه‌نگار

زمانی که در دوران کودکی و در بین قصص قرآنی به قصه اصحاب کهف رسیدیم، چنان متعجب شده بودم که نمی‌توانستم باور کنم یا تصور کنم و البته اگر این قصه از دل قرآن برنیامده بود هرگز به باور نمی‌رسیدم. اما راستش پس از گذشت چندین سال و فاصله‌گرفتن از آن دوران در کمال ناباوری، باورمان دوباره جان تازه‌ای گرفت و آن قصه تکرار شد، اما این بار ۳۰۹ سال گذشت بلکه تنها در دو سه سال چنان فاجعه‌ای بر سر اقتصاد بیمار کشور آوردند که قصه‌ای تازه و معاصر خلق شد و در کسری از لحظه سیر صعودی قیمت‌ها به تاسی از دلار و تورم فرزانده و بی‌سابقه چنان شتاب می‌گیرد که به شوخی یا بازی می‌ماند با این تفاوت که واقعیتهی تلخ است و جانکاه! حقیقت ماجرا این است که دیگر رسانه‌نگاران و تحلیلگران هم انگیزه‌ای برای نقد و ارائه راهکار و… ندارند، چراکه به نظر نمی‌رسد گوش شنوایی باشد و بر ناله‌های اقسار و دهک‌های پایین‌تر وضعی بنهوا! مثل این است که تلاش کنی به‌خواب‌زده‌ای را بیدار کنی! چه شد که هیچ نظارتی بر هیچ خطی وجود ندارد و بر چه اساسی توانستید در قبال افزایش و جهش فاجعه‌آمیز خودرو، مسکن، مایحتاج عمومی و… سکوت کنید یا کاهی بدبختیاد را تکرار کنید و درنهایت هم توپ ناکامی‌ها را به زمین بانک‌ها و نهادهای مالی و بنگاه‌های خصوصی بیندازید که همین میزان اشتغال را هم مدیون سرمایه‌گذاری آنها هستید. مهم‌ترین دوگانه اقتصادی، موضوع تورم و تولید است که سال‌هاست در کشاکش تحریم‌ها و ناکارآمدی‌ها و مؤلفه‌های دیگر حوزه اقتصاد روزگار می‌گذرانند و… مسیری که در آن قرار گرفته‌ایم، اصلا شبیه مهار تورم نیست و نمی‌توان از آن انتظار کنترل و کاهش و حتی ثبات قیمت‌ها را داشت. آنچه بر سر سفره‌ها ملموس است شاخص فلاکت بیش از ۴۰ درصدی با تورم ۵۰ درصدی است که دیگر فهم آن نه اقتصاددان می‌خواهد و نه تحلیلگر! تورم ایران در سال‌های ۱۳۱۶ تا ۱۴۰۰ بیش یک سده تاریخی تورم را درک کرده؛ یعنی سال‌های ۱۳۲۲ و ۱۳۷۴ و ۱۴۰۰ و البته در همه این سال‌ها کسری بودجه دولت، نبود دیدگاه‌های توسعه‌ای و اصلاحات ساختاری و سایر دلایل که اهمیتشان کمتر هم نیست ازجمله تحریم‌ها وجوه مشترک تورم‌های فرزانده بوده است. با این روند تورم برای سال ۱۴۰۲ بیش از ۶۰ درصد پیش‌بینی می‌شود که نسبت به سال گذشته بالای ۱۰ درصد افزایش خواهد داشت و این یعنی دسترسی یک بار دیگر به قله‌های تورم! در حال حاضر هزینه‌ها در بودجه دولت قطعی است و درآمدها احتمالی؛ بنابراین کسری بودجه در ۱۴۰۲ خود عامل بیش از ۳۰ درصدی در تورم خواهد بود. همین عامل چالش اساسی دولت و مجلس بود که به افزایش تورم دامن زد و برخی از نمایندگان که جای تلاش برای مقابله با آن چاره را در فرافکنی دیدند و بردن بازی در زمین بانک‌ها و بنگاه‌های اقتصادی!

بررسی محتوا و پیامدهای اتهام جاسوسی به روحانی در گفت وگو با نعمت احمدی

آسیب جناحی به ساختارها

عبدالرحمن فتح‌اللهی؛ با طرح اتهام جاسوسی از سوی حسن روحیپروازغندی به حسن روحانی، رئیس‌جمهور سابق کشور و متعاقبش شکایت او، اکنون طبع گفته قوه قضائیه پرونده به دادگاه ویژه روحانیت ارسال شده است تا به آن رسیدگی شود؛ اما در یک نگاه کلی به همان اندازه که این پرونده می‌تواند ابعاد حقوقی و قضائی داشته باشد، صبغه سیاسی هم خواهد داشت؛ بنابراین دراین‌بین برخی قائل به تأثیر فضای انتخاباتی برای آغاز دور جدیدی از حملات، انتقادات و اتهام‌زنی علیه حسن روحانی هستند. در مقابل با توجه به برخی موضوعات دیگر می‌توان مسئله را قدری فراتر از دعوای جناحی برای انتخابات مجلس دوازدهم دید. ازاین‌رو «شرق» برای بررسی دقیق‌تر این موضوع، گفت‌وگویی را با نعمت احمدی بی‌گرفته است تا این شکایت و اتهام‌زنی علیه حسن روحانی از ابعاد مختلف حقوقی و قضائی مورد تحلیل قرار گیرد. در ادامه کپ‌گفت با این حقوق‌دان و وکیل دادگستری سعی شده است که ابعاد سیاسی موضوع هم مورد مذاقه قرار گیرد.

این گفت‌وگو را در صفحه ۲ بخوانید

یادداشت

ضرورت برخورد با سوءاستفاده از مقدسات

محمدرضا یوسفی شیخ‌رباط

اقتصاددان و استاد دانشگاه مفید

براساس روایاتی از رسول خدا، امام زمان خواهد آمد و جهان را پر از عدل و داد خواهد کرد. اما این اعتقاد مانند بسیاری از مفاهیم مقدس در اذهان عمومی، در طول تاریخ مورد سوءاستفاده قرار گرفته، افرادی با هدف پیشبرد امور سیاسی خویش به فریب مردم دست زده‌اند، افراد ناراضی از زمانه و شرایط سیاسی اجتماعی نیز گرد آنها جمع می‌شدند. گفته شده که مختار ثقفی برای پیشبرد کارش، محمد حنفیه را مهدی نامید، گرچه محمد حنفیه خود چنین ادعایی نداشت، از آن به بعد مهدیگری مورد بهره‌برداری‌های سیاسی قرار گرفت. گاه برای پیشبرد کار خویش، روایاتی نیز می‌ساختند. هنگامی که ادعای مهدویت در غرب آفریقا شیوع پیدا کرد، روایتی ساخته شد که در زمان ظهور، خورشید از مغرب طلوع خواهد کرد تا تأییدی برای مهدی ادعایی آنان باشد. با این ادعا افراد ناراضی از وضع موجود و مخلص نیز گرد آن مهدی جمع می‌شدند و پس از مدتی نیز در تقابل با قدرت حاکم، شکست می‌خوردند. این شکست ضربات اعتقادی به گروهی از دینداران می‌زد موجب تضعیف ایمان آنان می‌شد. در دوران امام صادق، حکومت بنی‌امیه رو به افول بود. ناراضیاتی مردم شدت گرفته بود و تحرکاتی هم رخ می‌داد. بنی‌عباس می‌خواست بر موج ناراضیاتی‌ها سوار شود، از آنجا که خود آن جایگاه لازم را نداشتند، باید یکی از خاندان پیامبر را به دلیل محبوبیتشان در نزد مردم، جلو می‌انداختند. به همین دلیل شعار الرضا بن آل محمد را سر دادند. در سال ۱۳۲ هـ ق نامه‌ای به امام صادق نوشتند تا رهبری را در دست بگیرد اما حضرت پاسخ منفی داد. سپس نامه‌ای به عبدالله بن حسن بزرگ نوادگان امام حسن نوشتند که وی گفت من سالخورده‌ام و فرزندم محمد سزاوار است امام صادق به وی هشدار داد که این کار بنی‌عباس فقط یک بازی سیاسی است و هنگامی که به قدرت رسیدند، فرزندت را خواهند کشت اما فریبندگی این مقام اجازه نامل به وی نداد. بنی‌عباس از مشابَهت نام مهدی سوءاستفاده کردند. ابوالفرج اصفهانی نقل می‌کند که منصور دوانیقی با هدف مقدس‌سازی، در انتظار بیرون‌آمدن نفس زکیه در بیرون خانه منتظر می‌ماند تا وقتی که وی بیرون آمد، ردایش را گرفته، سوار اسب کند. سپس جامه‌های وی را بر زین اسب مرتب می‌کرد. بنی‌عباس تبلیغات زیادی برای مقدس نشان‌دادن نفس زکیه کرد. ابوالفرج اصفهانی گفته است پس از مدتی که مردم خراسان با بنی‌عباس بیعت کردند و سپس بر کوفه چیره شدند، شعار الرضا بن آل محمد را رها کردند، تاریخ مصرف محمد نفس زکیه را تمام‌شده دیدند و دیگر او را یک خطر می‌دانستند. ازاین‌رو قصد کشتن نفس زکیه را کردند و او متواری شد. پدرش را به زندان انداخته، شکنجه کردند تا اینکه بالاخره محمد نفس زکیه را یافته و به قتل رساندند.

ادامه در صفحه ۵

ششمین مناظره کتبی بادام‌چیان ورحمانیان دراستای ترویج همزیستی فکری ادامه دارد

مجادله‌ای روشن؛ به پاس گفت‌وگو

صفحه ۱۱

در یک مصاحبه تفصیلی بررسی می‌کند؛

قربانی شدن کودکان به‌خاطر گرانی خدمات گفتاردرمانی

گفت‌وگوبا فائزه رضازاده وفاطمه انصاری پیری از اعضای انجمن حمایت از حقوق کودکان

چالش‌های «همرسانی فرزندپروری»

چرا علی دایی شدن سخت است؟

«شرق» طرح نظام‌نامه مشارکت محلی و فضای عجب شورای ششم را بررسی می‌کند

بن‌بست در مشارکت

۱۰

نگاه

رقابت عادلانه؛ آری یا نه
مهرداداشتری

۸

یادداشت

انتخاباتی نویدبخش در ترکیه

کوروش احمدی

دیپلمات پیشین

صرف‌نظر از اینکه نتیجه انتخابات ترکیه در دور دوم نهایتا چه باشد، باید به مردم این کشور به خاطر برگزاری یک انتخابات قابل قبول تبریک گفت. مطلق شواهد ازجمله مشارکت نزدیک به ۹۰ درصدی و با وجود برخی انتقاده‌ا، می‌توان اینن انتخابات را در مجموع آزاد دانست؛ هرچند در منصفانه‌بودن آن به خاطر استفاده اردوغان از امکانات و رسانه‌های دولتی و محدودکردن مخالفان تردید وجود دارد؛ اما مهم این است که در جریان انتخابات تمرکز مردم و جریان‌های سیاسی عمدتا بر محتوا بود و مهم‌ترین مسائل کشور و راه‌حل برای آنها در مرکز توجه قرار داشت؛ نه حواشی تنش‌زا. دولت

به مداخله مستقیم و عمده در انتخابات متهم نشده و اتهام تقلب مؤثر در انتخابات مطرح نیست. رقابت شانه به شانه رئیس‌جمهور کنونی با رقیبا کشیده‌شدن انتخابات به دور دوم نیز حاکی از فقدان مداخلات گسترده در انتخابات است. سنتی را که کمال آتاتورک پایه گذاشت، نمی‌توان در این مهم بی‌تأثیر دانست. ترکیه رسما از ۱۹۴۵ و عملا از ۱۹۵۰ سابقه برگزاری انتخابات چندحزبی و کم‌ویش قابل قبول را دارد. با وجود آنکه آتاتورک را می‌توان عمدتا دیکتاتور دانست؛

اما او به دلیل نقش خود در جنگ‌های استقلال و اخراج قوای متفقین از مشروعیّت مردمی کاسفی و اعتمادبه‌نفس لازم برخوردار بود و عملکردی سنجیده داشت. اصول شش‌گانه‌ای را برای ملت‌سازی و نهادسازی در ترکیه مبنای کار قرار داد که بر ایجاد شالوده‌های فرهنگی، اجتماعی و سیاسی لازم برای نوعی سوسیال‌دموکراسی متمرکز بودند و برخلاف همتا و هم‌عصر ایرانی‌اش تلاش نکرد نهادهای تازه‌تأسیس را به ابزار دست شخص خود تبدیل کند؛ بلکه برعکس درجه‌ای از استقلال را برای این نهادها و پارلمان قائل شد و امکان داد تا حداقلی از آزادی مطبوعات، سیاست‌ورزی، خرد انتقادی و فردگرایی شکل گیرد. آتاتورک که خود حزب جمهوری‌خواه خلق را ایجاد کرد، مخالفیتی با اصل ترکیب نداشت. این سابقه کمک کرد که انتخابات چندحزبی از ۱۹۴۵ به سنتی در ترکیه تبدیل شود؛ تا آنجا که حزب رقیب در انتخابات ۱۹۵۰ پیروز شد و یک دولت ۱۰ساله تشکیل داد. گرایش آتاتورک به توانمندسازی زنان از طریق اعطای حق رای کامل به زنان در ۱۹۳۵ که در اروپا بی‌سابقه بود و پیدایش یک حزب زنان موجب شد تا تمرکز صرفا بر اقدامات سطحی مانند کشف حجاب اجباری نباشد. روش آتاتورک امکان داد تا نهادهایی در کشور نهادینه شوند و بتوانند بعد از مرگ او دوام یابند و با بحران‌های جدی مواجه نشوند. همچنین آتاتورک از این رهگذر توانست موقعیتش در بین نخبگان و طبقه متوسط شهری را تا آخر حفظ کند. این سابقه تاریخی و برخی عوامل دیگر به ترکیه امکان داد تا توفان‌های سیاسی بزرگی ازجمله دو کودتا در ۱۹۶۰ و ۱۹۸۰ را از سر بگذراند و برخی روندهای دموکراتیک مانند برگزاری انتخابات شهرداری‌ها را که در سال‌های اخیر شهرهای بزرگ را در اختیار احزاب مخالف اردوغان قرار داده، نهادینه کند.

ادامه در صفحه ۵